

Переполох

Незважаючи на відстрочку: каральні мита Трампа сколихнули азійські країни-експортери. Повіdomляємо з В'єтнаму, Таїланду та Бангладеш.

В'єтнам

В'єтнам дуже страждає від нової митної політики США. Навіть нещодавно оголошена 90-денна відстрочка не виправить ситуацію. Незважаючи на позитивне сальдо торгового балансу зі США в \$123 млрд, очевидно, що цього разу не буде так легко, як під час першого президентства Трампа. Тоді В'єтнам став одним з головних бенефіціарів політики *China Plus One*. Люди встигли підготуватися. Були приємні бонуси, такі як заява, що компанія Трампа збудує у В'єтнамі гольф-курорт за \$1,5 млрд, і візити представників великого бізнесу. Були й особливо ласі шматочки, які справили ще більше враження, а саме дозвіл на тестове використання Starlink і конкретні угоди про озброєння. Наприкінці літа 2023 року було укладено всеосяжне стратегічне партнерство, що стало найвищим для В'єтнаму рівнем двосторонніх відносин.

Навіть в Ханой мало хто міг уявити, що мита становитимуть 46 відсотків. Це шостий найвищий показник серед усіх країн світу. Особливо сильно постраждали експортно орієнтовані економіки, значною мірою залежні від прямих іноземних інвестицій. Загальний обсяг експорту В'єтнаму в 2024 році становив \$405,5 млрд, що відповідає 85 відсоткам ВВП. Близько 30 відсотків зовнішньої торгівлі припадає на США. Стале зростання економіки – важливий чинник стабільності політичної системи. В 2025 році уряд прагне досягти приросту в вісім відсотків, а в наступні роки й двозначних показників. Якщо нові мита справді буде запроваджено, виникне загроза зниження темпів зростання до п'яти відсотків. Збитки будуть величезні.

Поки дію мит призупинено, але в Ханой добре усвідомлюють, наскільки країна вразлива до подальших ударів. 100-мільйонний

В'єтнам – держава з великим досвідом торгівлі, яка навчилася справлятися з економічним тиском з боку сусідніх країн, особливо великого сусіда Китаю. Нині В'єтнам є учасником 17 угод про вільну торгівлю, укладених в результаті непростих, але врешті успішних переговорів.

В той час як багато країн після оголошення мит 2 квітня були в шоці, В'єтнам негайно застосував увесь свій шарм, маючи на меті максимально задовольнити Сполучені Штати. Генеральний секретар Комуністичної партії То Лам одним з перших зателефонував Трампу й запропонував повністю скасувати всі мита на взаємний імпорт. Взаємін він пообіцяв закуповувати більше американського скрапленого газу, агропродукції та енергетичного обладнання. Наступний етап переговорів відбувається цими днями. Результат, однак, уже очевидний. Ніхто в Ханой не вірить, що (навіть в найкращому випадку) мита буде скасовано повністю або незабаром не виникнуть нові загрози.

*Трамп хотів послабити
Китай, але у В'єтнамі
можливий прямо
протилежний ефект*

Отже, в середньостроковій і довгостроковій перспективі Ханой може переглянути своє ставлення до поведінки Трампа. В'єтнам максимально прагматичний і не хоче, щоб наддержави експлуатували його, рухаючи ланцюги поставок і мита туди-сюди, як їм заманеться. Тож Міністерство торгівлі В'єтнаму ще минулими місяцями оголосило більшу диверсифікацію. На додаток до подальшого розвитку вже наявних ринків, як-от ЄС, треба буде відкрити нові ринки в Південній Америці, на Близькому Сході, в Африці і Східній Європі. Бо здатність ЄС заповнити прогалину викликає сумніви, хоча й було б добре. З моменту підписання угоди про вільну торгівлю обсяг в'єтнамського експорту в ЄС зріс на 50 відсотків – майже до \$52 млрд. Але потенціал угоди й досі не реалізується повною мірою, зокрема через те, що не всі мита скасовано.

Чи не головним бенефіціаром тепер може стати саме та країна, якій Трамп хотів завдати найбільшої шкоди своїми діями. Китай уже готовий робити нові пропозиції Південно-Східній Азії. Власне, більша частина імпорту цього регіону вже надходить саме від великого сусіда. Цього року має початися будівництво нової залізничної лінії між найбільшим в'єтнамським портом Хайфон і

півднем Китаю. Наступного тижня планується державний візит президента Сі Цзіньпіна. Трамп хотів послабити Китай, але у В'єтнамі можливий прямо протилежний ефект.

Тімо Рінке, FES в Ханой

Таїланд

Було цілком очевидно, що Таїланд не стане виключенням. Ця країна має дуже велике позитивне сальдо торговельного балансу зі США, а саме \$45 млрд. Але рівень запроваджених мит став неприємним сюрпризом: 36 відсотків на імпорт з Таїланду. Такого ніхто навіть не уявляв. Тож тепер, коли президент Трамп оголосив, що мита на 90 днів призупинено, полегшення величезне. Це дає Таїланду час, який варто використати для переговорів.

США – найважливіший експортний ринок Таїланду. В 2024 році 18,3 відсотка всього експорту припало на Сполучені Штати. Тож ефект від американських мит буде величезний. За нинішніми оцінками, внаслідок скорочення експорту зростання економіки Таїланду може знизитися на один відсоток. Це вдарить по всіх важливих промислових секторах: по автомобільній, електротехнічній, хімічній, сталеливарній, харчовій і текстильній промисловості, а також по машинобудуванню.

Позиція Таїланду проти США слабка. Економічні контрзаходи не варіант.

Як Таїланд має реагувати на мита? Гостре питання. Позиція Таїланду проти США слабка. Економічні контрзаходи (подібні до тих, які обмірковує ЄС) для Таїланду не варіант. Тож тайський уряд сподівається на діалог з Вашингтоном. Переговори мають незабаром початися, з тайської сторони їх вестиме міністр фінансів Пічаї Чунхаваджира. Він оголосив, що подасть США п'ять ключових пропозицій для поступового зменшення значного профіциту торговельного балансу. По-перше, уряд Таїланду готовий більше імпортувати зі США, наприклад, скраплений газ або агротовари. Також можлива купівля більшої кількості оборонного обладнання. По-друге, Таїланд може знизити або повністю скасувати мита на понад 100 американських товарів. По-третє, треба усунути нетарифні перешкоди для торгівлі. По-четверте, слід

заохочувати тайські компанії більше інвестувати в США, наприклад, в аграрний та енергетичний сектори. І, по-п'яте, Таїланд готовий посилити перевірку походження товарів, щоб запобігти ситуаціям, коли товари, імпортовані з третіх країн, ретеклауються в Таїланді й потім експортуються в США. Цим пакетом заходів Бангкок хоче засвідчити свою готовність до конструктивних кроків. Наскільки успішно виявиться ця переговорна стратегія, буде видно найближчими тижнями й місяцями.

Однак американські мита – не єдиний головний біль тайського уряду та бізнесу. Торговельні відносини з Китаєм також є серйозною проблемою для країни. Минулими роками імпорт в Таїланд з Китаю значно зріс, не останньою чергою через китайське перевиробництво. Негативне сальдо вже доволі велике. Чимало тайських компаній були змушені закрити свої заводи, оскільки вони не можуть конкурувати з китайськими виробниками. Є побоювання, що ескалація торгового конфлікту між США й Китаєм може ще погіршити ситуацію. Китайські компанії, позбавлені можливості продавати свої товари в США, можуть почати ще більш агресивно просуватися на інші ринки та наводнити Таїланд своєю продукцією за демпінговими цінами.

Отже, ситуація для Таїланду патова. З одного боку, країна має зменшити позитивне сальдо торговельного балансу зі США, а з іншого – стикається з потоком імпорту з Китаю, що загрожує її власній промисловій базі. Обидва ці фактори можуть обмежити можливості для подальшого експорту. Хитаються підвалини традиційної тайської моделі розвитку, яка, як і в багатьох інших країнах Азії, базується на експортно орієнтованій індустріалізації.

Що ж робити? Відповідь: диверсифікувати. Щоб зменшити залежність від США та Китаю, уряд Таїланду хоче зміцнити торговельні відносини з іншими партнерами. Важливу роль відіграє Європейський союз. Таїланд і ЄС зараз саме ведуть переговори про вільну торгівлю. На початку квітня 2025 року в Брюсселі відбувся п'ятий раунд переговорів. Обидві сторони прагнуть успішно завершити переговори до кінця року.

Геннінг Еффнер, FES у Бангкоку

Бангладеш

Відстрочка підвищення мит на імпорт у США забезпечила Бангладеш дуже потрібну їй паузу. Тепер уряд в Дацці має можливість більш детально проаналізувати ймовірні наслідки для економіки й визначити свою переговорну позицію. Подальший хід подій може також відкрити для Бангладеш вікно можливостей.

Спочатку США підвищили мита на імпорт з Бангладеш до 37 відсотків. За офіційними даними Дакки, зараз США стягують близько 15 відсотків, в той час як Бангладеш – в середньому всього п'ять-шість відсотків. Особливо занепокоєні заявами Вашингтона текстильні підприємства. Бангладеш є другим після Китаю найбільшим в світі виробником текстилю, а Сполучені Штати – найважливішим після Європейського союзу ринком збуту. Голова тимчасового уряду Мухаммад Юнус закликав Вашингтон призупинити дію мит на три місяці. Вже ведеться робота над збільшенням імпорту зі США. Але структурні обмеження заважають втілювати певні рішення в життя. Бангладеш не хоче ставити під загрозу свої тісні торговельні відносини з ЄС, тож шукає варіанти, сумісні з СОТ. Наприклад, положення про режим найбільшого сприяння ускладнює надання окремим країнам, таким як США, ексклюзивних митних переваг без шкоди для інших партнерів.

Бангладеш запропонувала звільнити від мит ще 100 імпортних товарів на додачу до тих 190, що вже безмитні. Ця пропозиція – частина довгострокових реформ, її зроблено не виключно заради вигоди США. Однак там, де США конкурентоспроможні, вони зможуть отримати вигоду від нових ринкових можливостей, наприклад, у виробництві бавовни, газових турбін, медичної техніки та агро товарів. Відносно високоякісною американською бавовною цікавляться всі сторони. Основним покупцем є Китай, але ці торговельні відносини явно постраждають від нинішніх суперечок зі США. Бангладеш поки є середнім імпортером, але може заповнити прогалину. Найбільшу перешкоду становить довга доставка: це буде проблемою для місцевих компаній з огляду на дедалі коротші терміни замовлення одягу.

*Непевність, яку
викликала заява про
підвищення
американських мит, уже
помітно вплинула на*

Непевність, яку викликала заява про підвищення американських мит, уже помітно вплинула на реальний сектор економіки Бангладеш. Кілька текстильних фабрик призупинили виконання наявних замовлень. Деякі покупці намагалися домовитися про ще нижчі ціни, що дуже важко для місцевих

реальний сектор економіки Бангладеш

виробників, які й так не можуть розраховувати на високий прибуток. Через великі операційні витрати багато компаній дуже вразливі. Крім того, існує структурний дисбаланс у ділових відносинах: сильну переговорну позицію зазвичай мають покупці, а не постачальники. Багато хто побоюється, що в експортно орієнтованій промисловості вже очевидний ефект доміно.

Шкоду для конкурентоспроможності Бангладеш може, принаймні частково, компенсувати зміна умов. Головні конкуренти перші постраждали від підвищення мит. Передусім Китай, який, будучи найбільшим в світі виробником текстилю, тепер втрачатиме захмарні суми. Позиції В'єтнаму та Камбоджі також послаблюються. Більше турбує Індія і Пакистан. Обидві ці країни зможуть виграти від того, що мита для них значно нижчі (Індія приблизно на десять, а Пакистан приблизно на вісім відсоткових пунктів позаду Бангладеш). В минулому Індія виявилася не дуже здатною прямо конкурувати, але вона має амбітні плани розширення свого текстильного виробництва. Також імовірно, що ідеологічна близькість Дональда Трампа й Нарендри Моді та інтерес США до індійського ринку забезпечить Нью-Делі більш вигідну позицію. Міністр закордонних справ Індії Субраманьям Джайшанкар уже встиг поговорити по телефону зі своїм американським колегою Марко Рубіо. Але, незважаючи на все це, Індія навряд чи зможе перетягти виробництво з Китаю і Південно-Східної Азії до себе.

Фелікс Гердес, FES в Дацці

Тімо Рінке

Тімо Рінке (Timo Rinke) - голова Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта у В'єтнамі. Раніше він працював у Фонді на посаді фахівця з країн Західних Балкан і Центральної Азії. Він вивчав політику та державне управління.

Геннінг Еффнер

Геннінг Еффнер (Henning Effner) очолює Офіс Фонду ім. Фрідріха Еберта в Бангкоку, Таїланд. Раніше він очолював представництво Фонду в Південній Кореї.

Фелікс Гердес

Д-р Фелікс Гердес (Felix Gerdes) - політолог. Він працював у галузі науки і співробітництва з метою розвитку в таких країнах, як Сенегал, Гвінея, Камбоджа, Ліберія і Кот-д'Івуар. Нині він очолює представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Бангладеш.

